

Asia: VN/37863/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, sairausvakuutuslain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuntoutussäätiö kiittää mahdollisuudesta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, sairausvakuutuslain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta. Lausuntomme keskittyy nuoren kuntoutusrahan muutoksiin.

Kuntoutuslakiin ehdotetut muutokset

Vaikka nuoren kuntoutusrahaa koskeva lakimuutos koskee pientä ryhmää, on sillä suuri merkitys kaikkein heikoimmassa asemassa olevien nuorten tukemisessa. Kuntoutusraha mahdollistaa osallistumisen ja sitouttaa nuoria palveluihin. Monille nuorille se muodostaa keskeisen osan kuntoutuksellista kokonaisuutta, joka tukee arjen hallintaa, mielenterveyden toipumista sekä kiinnittymistä koulutukseen ja työelämään. Taloudellinen turva kuntoutuksen aikana voi olla ratkaiseva tekijä siinä, että nuori kykenee osallistumaan kuntoutukseen ja etenemään kohti opintoja ja työelämää.

Riskinä on, että muutoksen myötä joidenkin nuorten mahdollisuudet päästä polulle, joka johtaa heidät osalliseksi opinnoista ja työelämästä, katkeavat.

Esityksessä valtaosan nuorista arvioidaan siirtyvän ammatillisen kuntoutuksen piiriin. Samalla alle 20-vuotiaille säädettäisiin ammatilliseen kuntoutukseen matalampi työelämätavoite, mikä on myönteinen ratkaisu. Tästä huolimatta herää huoli niistä nuorista, joiden nykyinen kuntoutuspolku perustuu esimerkiksi työpajatoimintaan tai maksullisiin opintoihin. Näiden nuorten osalta esitys merkitsisi heikennystä nykytilaan.

Ammatillisen kuntoutuksen myöntämisedellytykset korostavat usein työelämään suuntautumista tavalla, joka voi käytännössä asettaa vaatimuksia nuoren toimintakyvylle. Kaikki kuntoutuksen tarpeessa olevat nuoret eivät vielä ole tilanteessa, jossa he kykenevät täyttämään näitä edellytyksiä. Onkin olemassa riski, että osa nuorista jää kuntoutusjärjestelmän ulkopuolelle tai siirtyy ensisijaisen kuntoutuksellisen tuen sijasta muiden etuuksien varaan.

Heikoimmassa asemassa oleviin nuoriin kohdistuu jo nyt useita muutoksia, jotka heikentävät heidän mahdollisuuksiaan ja kasvattavat riskiä pitkäaikaiseen yhteiskunnalliseen syrjäytymiseen. Tämä on paitsi yksilön kannalta kohtalokasta myös kansantaloudellisesti kallista.

Muutoksia on kohdistunut sekä palveluihin että nuorten toimeentulon turvaan. Näitä ovat muun muassa NUOTTI-valmennuksen muutokset sekä järjestötoimintaan kohdistuneet leikkaukset, joiden seurauksena esimerkiksi toimivaksi osoittautunut Paikka auki -avustus lakkautettiin. Samanaikaisesti on kavennettu myös muita nuorten kuntoutumista tukevia väyliä, esimerkiksi työpajatoiminnan mahdollisuuksia sekä matalan kynnyksen kuntouttavia palveluja. Kun nuorten kuntoutumisen ja työllistymisen polut rakentuvat usein useista pienistä askelista, yksittäisten tukimuotojen poistuminen voi katkaista nuoren etenemisen kohti opintoja ja työelämää.

Tällaisessa tilanteessa yhdenkin toimivan tukimuodon poistaminen lisää riskiä siitä, että nuoren kuntoutus-, koulutus- ja työllistymispolku katkeaa. Siksi muutosten vaikutuksia tulisi arvioida kokonaisuutena. Viime vuosina nuorten sosiaaliturvaan, kuntoutukseen ja palveluihin on kohdistunut useita samansuuntaisia muutoksia, joiden yhteisvaikutuksia haavoittuvassa asemassa olevien nuorten tilanteeseen ei ole riittävästi tarkasteltu.

Kuntoutussäätiö kannattaa hallinnon selkeyttämistä ja etuusjärjestelmän kehittämistä. Tämä ei kuitenkaan saa tapahtua heikoimmassa asemassa olevien nuorten mahdollisuuksia heikentämällä. Valmistelussa tulisi varmistaa, ettei yksikään nuori jää kuntoutuksen ja toimeentuloturvan väliin. Nuorten mahdollisuudet osallistua kuntoutukseen sekä kiinnittyä opintoihin ja työelämään johtaville poluille tulee turvata myös jatkossa.

Kuntoutussäätiö vastustaa nuoren kuntoutusrahan lakkauttamista.

Asiavirheen korjaamista koskevien säännösten muuttaminen sekä sairausvakuutuslakiin ehdotetut uudet säännökset

-

Työttömyysetuuden sovittelua koskevan säännöksen muuttaminen

-

Shemeikka Riikka
Kuntoutussäätiö